

Jean-Tibor IsoMauno, Anu Nemlander, Mari Patronen, 12.12.2017
Jaana Viemerö, Tuula Kock, Tuija Savolainen

28/2017

Kunnan- ja kaupunginhallituksille
Kuntayhtymien hallituksille

Sosiaali- ja terveydenhuollon indeksiin sidotut asiakas- maksut muuttuvat vuoden 2018 alusta

Indeksillä tarkistettavat tasasuuruiset asiakasmaksut ja tulosidonnaisten maksujen tulorajat muuttuvat vuoden 2018 alusta.

Asiakasmaksuasetuksessa säädettävät maksut muuttuvat 1.1.2018 voimaantulevan asetuksen (773/2017) perusteella. Asiakasmaksulaissa säädetyt maksut muuttuvat 1.1.2018 voimaantulevan sosiaali- ja terveysministeriön ilmoituksen (774/2017) perusteella.

Lisätiedot:

Anu Nemlander, puh. 09 771 2612, 050 563 6180

Asiakirjalähteet

Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta (773/2017)
Sosiaali- ja terveysministeriön ilmoitus eräistä indeksillä tarkistetuista sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (774/2017)
Laki euromääräisten maksujen pyöristämisestä (890/2000)

Sosiaali- ja terveydenhuollon indeksiin sidotut asiakasmaksut muuttuvat vuoden 2018 alusta

Yleistä Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista perittävät maksut ja tulosidonnaisten maksujen tulo-rajat on sidottu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain (734/1992, jäljempänä asiakasmaksulaki) 2 §:n 2 momentin ja asiakasmaksuasetuksen (912/1992, jäljempänä asiakasmaksuasetus) 33 a §:n nojalla indeksiin elokuun 2008 alusta lukien.

Indeksitarkistukset tehdään joka toinen vuosi. Edellinen indeksitarkistus tehtiin vuosille 2016 - 2017.

Sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen perusteena ovat kansaneläkeindeksi ja työeläkeindeksi. Euromääräiset asiakasmaksut pyöristetään lähimpään 0,10 euroon. Maksujen perusteena olevat tulo-rajat ja laitoshoidossa olevan henkilön henkilökohtaiseen käyttöön jätettävä vähimmäiskäyttövara pyöristetään lähimpään täyteen euroon.

Kansaneläkeindeksin muutoksen mukainen tarkistus tapahtuu käyttäen kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan tarkistusvuoden tammikuussa maksettavina olleiden kansaneläkkeiden suuruus on laskettu. Kansaneläkeindeksin arvo on alentunut tarkistusjaksolla 1,22 prosenttia, minkä johdosta ao. enimmäismaksut myös laskevat.

Työeläkeindeksin muutoksen mukainen tarkistus tapahtuu käyttäen sitä työeläkeindeksin pistelukua, joka on vahvistettu tarkistusvuodelle työntekijän eläkelain (395/2006) 98 §:n soveltamista varten. Työeläkeindeksin arvo on tarkistusjaksolla noussut, minkä johdosta ao. tulorajat ja vähimmäiskäyttövara nousevat.

Laskennallisesti arvioiden kuntien ja kuntayhtymien asiakasmaksutuotto voi tarkistusten myötä vähentyä noin 8 miljoonalla eurolla. Indeksitarkistus on huomioitava vähintään niiden kuntien ja kuntayhtymien osalta, jotka korottivat maksujaan vuoden 2016 alusta täysimääräisesti.

Työeläkeindeksin mukaiset tarkistukset kohdistuvat asetuksen 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tulo-rajajen euromääriin, 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuun tulo-ajan korotuksen euromäärään sekä 33 §:n mukaiseen vähimmäiskäyttövaran määrään. Näihin ei kohdisteta muita tarkistuksia.

Seuraavat asiakasmaksuasetuksen nojalla säädettävät asiakasmaksut on sidottu kansaneläkeindeksiin:

- tilapäisen kotisairaanhoidon maksu 3 § 5 mom.
- terveyskeskusmaksu, terveyskeskuksen päivystysmaksu ja yksilökohtainen fysioterapiamaksu 7 §
- sairaalan poliklinikkamaksu 8 § 1 mom.
- päiväkirurginen maksu 8 a 1 mom.
- suun ja hampaiden tutkimuksen ja hoidon maksut 9 § 1-2 mom.
- sarjahoidon maksu 11 § 1 mom.
- lyhytaikaisen laitoshoidon maksu 12 § 1 mom.
- päivä- ja yöhoidon maksu 13 § 1 mom.
- kuntoutushoidon maksu 14 § 1 mom.
- lastensuojelun maksut 20 § 2 mom.
- lääkärintodistusmaksu 23 §
- käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu 25 § 1 mom.
- maksukaton täyttymisen jälkeen perittävä hoitopäivämaksu 26 a § 3 mom.

Terveyskeskuksen avohoidon maksut

Asiakasmaksuasetuksen 7 §:ssä säädetään terveyskeskuksen lääkäripalvelujen käytöstä perittävistä asiakasmaksuista.

Terveyskeskusmaksu

Terveyskeskuksessa lääkäripalvelujen (terveyskeskusmaksu) käytöstä asiakasmaksuasetus antaa terveyskeskusta ylläpitävälle kunnalle ja kuntayhtymälle mahdollisuuden valita ja ottaa käyttöön kahdesta vaihtoehdosta toisen.

Terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalveluista voidaan periä terveyskeskuksen ylläpitäjän päätöksen mukaan maksu, joka voi olla:

- 1 enintään 41,20 euron vuosimaksu, joka on voimassa kalenterivuoden siinä terveyskeskuksessa, johon maksu on suoritettu; jos palvelun käyttäjä ei suorita vuosimaksua, peritään häneltä 20,60 euron suuruinen käyntimaksu käyntikertojen lukumäärästä riippumatta;
- tai
- 2 enintään 20,60 euron käyntimaksu; maksun saa kuitenkin periä ainoastaan kolmelta ensimmäiseltä käynniltä samassa terveyskeskuksessa kalenterivuoden aikana.

Terveyskeskusta ylläpitävä kunta tai kuntayhtymä voi päättää myös siitä, että palvelun käyttäjä saa valita vaihtoehtoista toisen.

Ikäraajat

Terveyskeskusmaksua ei saa periä alle 18-vuotiaalta.

Vuotuinen maksukatto

Maksu kerryttää vuotuista maksukattoa.

Terveyskeskuksen päivystysmaksu

Terveyskeskuksen ja terveyskeskusten yhteisesti järjestämässä päivystyksessä voidaan periä arkisin klo 20.00–8.00 välisenä aikana sekä lauantaisin, sunnuntaisin ja pyhäpäivinä 18 vuotta täyttäneiltä henkilöiltä terveyskeskusmaksun sijasta enintään 28,30 euron suuruinen päivystysmaksu käynniltä. Päivystysmaksujen lukumäärälle ei ole säädetty ylärajaa. Maksu voidaan siten periä jokaiselta käynniltä.

Arkipäivinä pidetään juhlapyhien aattopäiviä, jolleivät ne ole lauantai- tai sunnuntaipäiviä.

Ikäraajat

Terveyskeskusmaksu ja terveyskeskuksen päivystysmaksu voidaan periä vain 18 vuotta täytäneeltä henkilöltä.

Vuotuinen maksukatto

Maksut kerryttävät vuotuista maksukattoa.

Yksilökohtainen fysioterapia

Yksilökohtaisesta fysioterapiasta säädetään asiakasmaksuasetuksen 7 §:n 4 momentissa. Yksilökohtaisena fysioterapiana voidaan pitää käyntejä terveyskeskuksessa, jotka perustuvat hoitavan lääkärin arvioon, hoitosuunnitelmaan tai hoidon tarve terveyskeskuksessa on todettu muulla tavoin. Yksilökohtainen fysioterapia eroaa sarjahoidosta siinä, että hoitokertojen määrä on arviolta 1–2.

Terveyskeskuksessa annetusta yksilökohtaisesta fysioterapiasta voidaan periä enintään 11,40 euroa hoitokerralta.

Ikäraajat

Yksilökohtaisen fysioterapian maksun määräämiselle ei ole asetettu ikärajaa.

Vuotuinen maksukatto

Maksu kerryttää vuotuista maksukattoa.

Sairaalan poliklinikkamaksu

Poliklinikkamaksusta säädetään asiakasmaksuasetuksen 8 §:ssä.

Poliklinikkamaksu

Erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) tarkoitetun sairaalan tai muun toimintayksikön ja terveyskeskuksen erikoislääkärijohtoisen sairaalan poliklinikalla tutkittavalta tai hoidettavalta voidaan periä enintään 41,20 euroa käynniltä.

Erikoislääkärijohtoisena terveyskeskuksena pidetään niitä terveyskeskuksia, joissa oli kansanterveyslain voimaan tullessa erikoislääkärijohtoista toimintaa ja niitä terveyskeskuksia, joihin

on siirretty sairaanhoitopiiristä erikoislääkärijohtoinen aluesairaala tai muu erikoislääkärijohtoinen sairaala ja sairaala jatkaa erikoislääkärijohtoista toimintaa. Poliklinikkamaksun perimistä voidaan siis jatkaa erikoislääkärijohtoisessa toiminnassa.

Ikäraajat

Poliklinikkamaksun perimiselle ei ole asetettu ikärajaa.

Vuotuinen maksukatto

Maksu kerryttää vuotuista maksukattoa.

Poliklinikkamaksun määrääminen, silloin kun terveyskeskuksen päivystys on siirretty sairaalaan

Poliklinikkamaksu maksu voidaan periä kaikilta 18 vuotta täyttäneiltä henkilöiltä terveyskeskuksen ja sairaalan yhteisesti sairaalassa järjestämän päivystyksen yhteydessä arkisin klo 20.00–8.00 välisenä aikana sekä lauantaisin, sunnuntaisin ja pyhäpäivinä.

Arkipäivinä pidetään juhlapyhien aattopäiviä, jolleivät ne ole lauantai- tai sunnuntaipäiviä.

Jos terveyskeskuksen päivystys on siirretty arkisin muuna aikana sairaalaan, peritään tänä aikana terveyskeskusmaksu. Kun kysymyksessä on terveyskeskuksen ostopalvelu sairaalasta, 18 vuotta täyttäneeltä potilaalta peritään asiakasmaksulain 12 §:n 1 momentin mukaisesti terveyskeskusmaksu. Nämä asiakasmaksut lasketaan yhteen mahdollisesti jo omaan terveyskeskukseen maksettujen käyntimaksujen kanssa tai jos kotikunnan tai kuntayhtymän ylläpitämissä terveyskeskuksessa on käytössä vuosimaksu, se kattaa myös käynnit erikoissairaanhoidon siirretyn päivystyksen ajalta arkisin muuna kuin klo 20.00–8.00 välisenä aikana.

Ikäraajat

Yhteispäivystyksessä arkisin klo 20.00–8.00 välisenä aikana sekä lauantaisin, sunnuntaisin ja pyhäpäivinä perittävä maksu voidaan periä vain 18 vuotta täyttäneeltä henkilöltä.

Vuotuinen maksukatto

Maksu kerryttää vuotuista maksukattoa.

Maksu päiväkirurgiasta

Päiväkirurgisesta maksusta säädetään asiakasmaksuasetuksen 8 a §:ssä. Päiväkirurgisesta toimenpiteestä, joka tehdään leikkaussalissa ja joka edellyttää yleisanestesiaa, laajaa puudutusta tai suonensisäisesti annettavaa lääkitystä, voidaan periä 8 §:ssä säädetyn poliklinikkamaksun sijasta enintään 135,10 euroa käynniltä.

Ikäraajat

Päiväkirurgisen maksun määräämiselle ei ole asetettu ikärajaa.

Vuotuinen maksukatto

Maksu kerryttää vuotuista maksukattoa.

Suun ja hampaiden tutkimus ja hoito

Suun ja hampaiden tutkimuksesta ja hoidosta perittävistä maksuista säädetään asiakasmaksuasetuksen 9 ja 9 a §:issä. Terveyskeskuksessa annetusta suun ja hampaiden tutkimuksesta ja hoidosta voidaan periä käynniltä perusmaksuna enintään:

suuhygienisti	10,20 euroa
hammaslääkäri	13,10 euroa
erikoishammaslääkäri	19,20 euroa

Perusmaksun lisäksi voidaan tutkimuksesta ja hoidosta periä kulloinkin voimassa olevan terveydenhuollon toimenpideluokituksen suun terveydenhuollon toimenpiteistä enintään seuraavat maksut:

1 Kuvantamistutkimukset

- hammaskuva 8,40 euroa
- leukojen ja koko hampaiston panoraamaröntgenkuvaus 18,90 euroa

2 Ehkäisevä hoito

Toimenpideluokituksen SC-ryhmän suun terveyden edistämisen toimenpiteistä käyntikerhältä 8,40 euroa vaativuusluokasta riippumatta.

3 Tutkimukset, hammastarkastukset ja sairauksien hoito

Tutkimuksista, hammastarkastuksista ja sairauksien hoidosta voidaan periä maksu toimenpideluokituksen vaativuusluokan mukaan, lukuun ottamatta proteettisia toimenpiteitä kultakin toimenpiteeltä seuraavasti:

Vaativuusluokka maksu	Euroa
0-2	8,40
3-4	18,90
5-7	37,50
8-10	54,90
11-	77,00

4 Proteettiset toimenpiteet

a) proteesin pohjaus	54,90
b) proteesin korjaus	37,50
c) akryyliosa- ja kokoproteesi	183,50
d) kruunut ja sillat hampaalta	183,50
e) rankaproteesi	222,70

Ikäraajat

Terveyskeskuksessa suun ja hampaiden hoidosta 9 §:ssä säädetty maksu peritään vain 18 vuotta täyttäneeltä henkilöiltä.

Vuotuinen maksukatto

Maksut eivät kerrytä vuotuista maksukattoa.

Suun ja leukojen erikoissairaanhoito

Suun ja leukojen erikoissairaanhoidosta terveystieteiden tutkimuskeskuksessa perittävästä maksusta säädetään asiakasmaksuasetuksen 9 a §:ssä. Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa annettusta suun ja leukojen erikoissairaanhoidosta voidaan periä 9 §:ssä säädettyjen maksujen sijasta poliklinikkamaksun suuruisen käyntimaksu 41,20 euroa silloin, kun tutkimuksen ja hoidon perusteena on:

- hampaiston, leukojen ja kasvojen kehityshäiriö
- vaikea, toimintaa haittaava laaja-alainen synnynnäinen hampaistopuutos tai kehityshäiriö
- pään ja leukojen alueen kiputila
- kaulan ja pään alueen säteilytys tai sytostaattihoidon taikka
- muun kuin hammassairauden takia välttämätön suun hoito.

Päiväkirurgisesta toimenpiteestä, joka täyttää päiväkirurgiselle toimenpiteelle asiakasmaksuasetuksen 8 a §:ssä säädetty edellytykset, voidaan periä 135,10 euroa.

Ikäraajat

Poliklinikkamaksun ja päiväkirurgisen maksun perimiselle ei ole säädetty ikärajoja.

Vuotuinen maksukatto

Terveystieteiden tutkimuskeskuksessa suun ja leukojen erikoissairaanhoidosta perittävät maksut eivät kerrytä vuotuista maksukattoa.

Maksuton hoito eräissä tilanteissa

Henkilöltä, jolla on rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus, rintamatunnus, veteraanitunnus tai jolla on eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palveluksen kuntoutuksesta

annetun lain (1039/1997) 2 §:ssä tarkoitettu todistus lain 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin miinanraivaustehtäviin osallistumisesta, ei saa periä maksua hampaiden tarkastuksesta, ehkäisevästä hoidosta eikä protetiikkaan liittyvästä kliinisestä työstä. Koska kysymyksessä on maksuton hoito, ei tältä käynniltä peritä myöskään käyntimaksua.

Vastaavuusluettelot

Suun terveydenhuollon toimenpiteistä ja uusista asiakasmaksuista julkaistaan erillinen vastaavuusluettelo, josta lähetetään tieto kuntien ja kuntayhtymien kirjaamoihin. Vastaavuusluettelot julkaistaan myös www.kuntaliitto.fi -sivulla (Sosiaali- ja terveysasiat > Asiakasmaksut > Suun terveydenhuollon asiakasmaksut).

Sarjassa annettava hoito

Sarjassa annettavasta hoidosta säädetään asiakasmaksuasetuksen 11 §:ssä. Sarjassa annettavasta hoidosta kuten jatkuvasta dialyysihoidosta, lääkinnällisestä kuntoutuksesta, hyposensibilisaatio-, puhe- ja äänihäiriö-, säde- ja sytostaattihoidosta sekä muusta vastaavasta hoidosta voidaan periä enintään 11,40 euroa hoitokerralta. Maksu saadaan kuitenkin periä enintään 45 hoitokerralta kalenterivuodessa.

Sarjassa annettavan hoidon hoitokertojen enimmäismäärää kerryttävät kaikki sarjahoitokäynnit, vaikka ne koostuisivat eri hoidosta.

Ikäraajat

Sarjassa annettavan hoidon maksu voidaan periä vain 18 vuotta täyttäneiltä henkilöiltä.

Vuotuinen maksukatto

Maksu kerryttää vuotuista maksukattoa.

Lyhytaikainen laitoshoido

Asiakasmaksuasetuksen 12 §:ssä säädetään lyhytaikaisen laitoshoidon maksusta. Lyhytaikaisessa laitoshoidossa olevalta potilaalta voidaan periä

- lyhytaikaisessa laitoshoidossa enintään 48,90 euroa hoitopäivältä
- lyhytaikaisessa laitoshoidossa psykiatrian toimintayksikössä enintään 22,50 euroa hoitopäivältä.

Asiakasmaksuasetuksen 2 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan hoitopäivällä tarkoitetaan henkilön laitoshoidon tulopäivää, sen jälkeen kertyviä hoitovuorokausia ja laitoksesta lähtöpäivää. Jos asiakas siirtyy välittömästi toiseen laitokseen, lähtevä laitos ei saa periä maksua siltä päivältä, jona asiakas siirtyy toiseen hoitolaitokseen hoidettavaksi.

Kuntaliiton yleiskirjeessä 16/1997 on todettu, että asiakasmaksuasetuksen 12 §:ssä tarkoitettuna psykiatrian toimintayksikkönä pidetään yksikköä, jonka johdossa on psykiatri.

Hoitopäivämaksuja ei saa periä mielenterveyslain (1116/1990) 9 §:n perusteella järjestetyn tarkkailun ajalta, jos tarkkailtavaksi otettua ei tarkkailun perusteella määrätä mielenterveyslain 8 §:ssä tarkoitettuun tahdosta riippumattomaan hoitoon.

Lyhytaikaista laitoshoidoa voidaan järjestää sekä terveydenhuollon että sosiaalitoimen laitoksissa kuten vanhainkodeissa, päihdehuollon laitoksissa jne.

Ikäraajat

Hoitopäivämaksua ei saa periä terveyskeskuksessa tai sairaalassa taikka sen toimintayksikössä alle 18-vuotiaalta siltä osin kun hoitopäiviä on kalenterivuodessa kertynyt yli seitsemän.

Vuotuinen maksukatto

Lyhytaikaisen laitoshoidon hoitopäivämaksu kerryttää vuotuista maksukattoa. Kun maksukatto täyttyy, lyhytaikaisesta laitoshoidosta voidaan periä enintään 22,50 euroa hoitopäivältä 18 vuotta täyttäneeltä henkilöiltä.

Päivä- ja yöhoidon maksu

Päivä- ja yöhoidon maksusta säädetään asiakasmaksuasetuksen 13 §:ssä. Jos hoidollisista syistä on tarkoituksenmukaista, että henkilö on terveyskeskuksessa, sairaalassa tai sen toimintayksikössä taikka sosiaalihuollon laitoksessa tai muussa toimintayksikössä hoidettavana vain joko päivällä (päivähoito) tai yöllä (yöhoito), voidaan häneltä periä 12 §:ssä säädetyn maksun sijasta enintään 22,50 euroa vuorokaudessa.

Päivä- ja yöhoidon maksua ei saa periä psykiatrisen avohoidon toimintayksikössä annetusta hoidosta, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) tarkoittamasta erityishuollosta, polikliinisesta päihdehuollosta eikä vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) 22 §:n 2 momentissa tarkoitettua suojatyöstä.

Kuntaliiton yleiskirjeessä 16/1997 on todettu, että asiakasmaksuasetuksen 12 §:ssä tarkoitettuna psykiatrian toimintayksikkönä pidetään yksikköä, jonka johdossa on psykiatri.

Avo- ja laitoshoidon välisestä rajanvedosta annetussa asetuksessa (1806/2009) todetaan, että henkilö on avohoidossa päivä- tai yöhoidossa kotona ollessaan. Vastaavasti tästä seuraa se, että henkilö on laitoshoidossa päivä- ja yöhoidon aikana.

Ikäraajat

Päivä- ja yöhoidon maksuja ei saa periä terveyskeskuksessa tai sairaalassa taikka sen toimintayksikössä alle 18-vuotiaalta siltä osin kuin hoitopäiviä on kalenterivuodessa kertynyt yli seitsemän.

Vuotuinen maksukatto

Maksut kerryttävät vuotuista maksukattoa.

Kuntoutushoidon maksut

Kuntoutushoidon maksuista säädetään asiakasmaksuasetuksen 14 §:ssä. Vammaiselle henkilölle lääkinnällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen (1015/1991) 3 §:n 2 momentin 6 kohdassa tarkoitettua laitoshoidon tai kehitysvammaisten erityishuollon annettua kuntoutushoidosta voidaan periä enintään 16,90 euroa hoitopäivältä.

Kuntoutushoidosta perittävä hoitopäivämaksu 16,90 euroa hoitopäivältä koskee lähtökohtaisesti vain vammaisia ja kehitysvammaisia henkilöitä.

Ikäraajat

Kuntoutushoidon maksua ei saa periä terveyskeskuksessa tai sairaalassa taikka sen toimintayksikössä alle 18-vuotiaalta siltä osin kuin hoitopäiviä on kalenterivuodessa kertynyt yli seitsemän.

Vuotuinen maksukatto

Maksu kerryttää vuotuista maksukattoa.

Lastensuojelun maksut

Lastensuojelun maksuista säädetään asiakasmaksuasetuksen 20 §:ssä. Lapsen tai nuoren tuollosta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 7 §:n 2 ja 3 momentin perusteella perittävä maksu lastensuojelulain mukaisena avohuollon tukitoimena, sijaishuollona tai jälkihuollona järjestetystä perhehoidosta, laitoshuollosta tai asumispalveluista voi olla enintään 1 835,20 euroa kuukaudessa. Perittävä maksu ei saa kuitenkaan ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Ikäraajat

Lastensuojelun maksulle ei ole asetettu ikärajaa.

Vuotuinen maksukatto

Maksu ei kerrytä vuotuista maksukattoa.

Maksu lääkärintodistuksesta ja -lausunnosta

Lääkärin ja hammaslääkärin todistuksesta ja -lausunnosta perittävästä maksusta säädetään asiakasmaksuasetuksen 23 §:ssä. Lääkärin ja hammaslääkärin todistuksesta ja lausunnosta voidaan todistuksen ja lausunnon laadusta riippuen periä enintään 50,80 euroa.

Tieliikennelaissa (267/1981) säädetyn ajo-oikeuden saamiseksi tai säilyttämiseksi tarvittavasta lääkärintodistuksesta voidaan kuitenkin periä enintään 61,00 euroa.

Ajokorttitodistuksen maksun määräytymisen perusteista tarkemmin Kuntaliiton yleiskirjeessä 18/80/2007.

Maksua ei saa periä kansanterveystyössä hoitoon liittyvästä todistuksesta tai lausunnosta eikä koulu- tai opiskeluterveydenhuollon yhteydessä kerättyihin tietoihin perustuvasta terveystodistuksesta (nuorison terveystodistus).

Ikäraajat

Lääkärintodistuksista ja -lausunnosta perittävälle maksulle ei ole asetettu ikärajaa.

Vuotuinen maksukatto

Lääkärintodistuksesta ja -lausunnosta peritty maksu ei kerrytä vuotuista maksukattoa.

Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävä maksu

Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä palvelusta perittävästä maksusta säädetään asiakasmaksuasetuksen 25 §:ssä. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä, asiakkaan varaamasta

- terveyskeskuksen lääkärin ja
- suun ja hampaiden tutkimuksen ja hoidon sekä
- erikoissairaanhoidon avohoidon tai
- kalliin kuvantamistutkimuksen vastaanottoajasta

voidaan periä 15 vuotta täyttäneeltä enintään 50,80 euroa (nk. sakkomaksu). Maksua ei saa kuitenkaan periä silloin, kun varatun ajan peruuttamatta jäämiseen on hyväksyttävä syy.

Sakkomaksun voi periä myös silloin, kun palvelu muutoin asiakasmaksulainsäädännön nojalla on maksutonta, jos maksun perimisen em. edellytykset muutoin täyttyvät.

Ikäraajat

Sakkomaksua ei saa periä alle 15-vuotiailta henkilöiltä.

Vuotuinen maksukatto

Maksu ei kerrytä vuotuista maksukattoa.

Maksukatto

Maksukatto on vuoden 2018 alusta 683 euroa sosiaali- ja terveysministeriön 23.11.2017 antaman ilmoituksen 1 kohdan mukaan.

Maksukatosta säädetään asiakasmaksulain 6 a §:ssä. Maksukatton ylittymisen jälkeen perittävästä lyhytaikaisen laitoshoidon maksusta säädetään asiakasmaksuasetuksen 26 a §:ssä.

Alle 18-vuotiaan lapsen ja nuoren käyttämistä palveluista perityt maksukattoa kerryttävät maksut otetaan huomioon yhdessä hänen toisen vanhempansa tai muun huoltajan maksujen kanssa. Kuntaliiton yleiskirjeessä 38/80/99 on todettu, että lapsen ja nuoren huoltajana pidetään vain lapsen ja nuoren laillista huoltajaa. Lailliset huoltajat voivat maksukatton täyttyessä tai täyttymisen jälkeen sopia keskenään vapaasti siitä, miten alle 18-vuotiaalle lapselle ja nuorelle määrätyt asiakasmaksut kerryttävät toisen laillisen huoltajan vuotuista maksukattoa.

Maksukatton täyttymisen jälkeen maksukattoa kerryttäneet palvelut ovat maksuttomia, lukuun ottamatta yli 18-vuotiailta perittävää lyhytaikaisen laitoshoidon maksua, joka on vuoden 2018

alusta 22,50 euroa hoitopäivältä. Tämä merkitsee yleensä sitä, että kaikki toisen laillisen huoltajan alle 18-vuotiaiden lasten käyttämät palvelut ovat maksuttomia. Maksuton täyttymisen jälkeen ei saa periä laitoshoidosta alle 18-vuotiaalta enää hoitopäivämaksuja, vaikka seitsemältä hoitopäivältä määrätyt hoitomaksut eivät olisikaan olleet kerryttämässä maksukattoa.

Asiakasmaksut, jotka korvataan palvelun käyttäjälle lakisääteisen vakuutuksen perusteella (asiakasmaksuasetus 26 a § 1 mom. 1 kohta), eivät kerrytä vuotuista maksukattoa. Tämä koskee tilanteita, joissa mm. lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen perusteella vastuussa olevan vakuutuslaitoksen on korvattava terveyskeskukselle ja sairaalalle vahingoittuneen henkilön hoidosta aiheutuneet kustannukset täysimääräisesti työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) sekä liikennevakuutuslain (460/2015) nojalla (nk. täyskustannusmaksu).

Maksua, joiden suorittamiseen on palvelun käyttäjälle myönnetty toimeentulotukea sekä muulta kuin Suomessa asuvalta perittävä maksu eivät myöskään kerrytä maksukattoa (asiakasmaksuasetuksen 26 a § 1 mom. 2 ja 3 kohdat).

Henkilökohtaiseen käyttöön jätettävä käyttövara

Henkilökohtaiseen käyttöön jätettävä käyttövara on sosiaali- ja terveysministeriön 23.11.2017 antaman ilmoituksen 3 kohdan mukaan vähintään 108 euroa kuukaudessa 1.1.2018 lukien.

Asiakasmaksulain 14 §:n 1 momentin nojalla silloin, kun kunta tai kuntayhtymä on järjestänyt henkilölle laitoshoidoa tai -huoltoa taikka perhehoitoa, voidaan henkilölle tulevat eläkkeet, elinkorot, elatusavut, avustukset tai muut jatkuvat taikka kertakaikkiset tulot, korvaukset tai saamiset, periä ja nostaa kunnalle siltä ajalta, jonka laitoshoido, -huolto tai perhehoito kestää. Jos kunta nostaa henkilölle tulevat edellä mainitut tulot, on asiakasmaksuasetuksen 33 §:n nojalla jätettävä käyttövaroiksi asiakasmaksulain 7 c §:n 1 ja 2 momenteissa säädetty oma-vastuuosuus tai vähintään 108 euroa kuukaudessa 1.1.2018 lukien.

Omaishoitajan vapaan aikaiset palvelut

Omaishoitajan vapaan aikaisten palvelujen vuorokausikohtainen asiakasmaksu on sosiaali- ja terveysministeriön ilmoituksen 2 kohdan 11,40 euroa vuorokaudelta sen estämättä, mitä muualla laissa tai asetuksessa säädetään.

Omaishoitajan vapaan ajaksi järjestetty hoito voidaan järjestää esimerkiksi avo- tai laitoshoidon toimintayksikössä.

Kotona annettava palvelun maksu

Kotona annettavan palvelun maksuista on säädetty asiakasmaksuasetuksen 3 §:ssä.

Jatkuva ja säännöllinen kotisairaanhoido ja kotipalvelu

Kuukausimaksu saa olla enintään maksuprosentin osoittama määrä tulorajan ylittävistä kuukausituloista. Maksuprosentit ja tulorajat ovat seuraavat:

Henkilömäärä	Tuloraja euroa/kuukausi	Maksuprosentti
1	576	35
2	1063	22
3	1667	18
4	2062	15
5	2496	13
6	2866	11

Kun henkilöitä on enemmän kuin kuusi, tulorajaa korotetaan 350 eurolla ja maksuprosenttia alennetaan 1prosenttiyksiköllä kustakin seuraavasta henkilöstä.

Tilapäinen kotipalvelu ja tilapäinen kotisairaanhoido

Tilapäisestä kotipalvelusta voidaan periä kunnan päättämä kohtuullinen maksu.

Tilapäisestä kotisairaanhoidosta voidaan periä enintään 18,90 euroa, jos kotikäynnin suorittaa lääkäri tai hammaslääkäri. Jos kotikäynnin suorittaa muu henkilö, voidaan periä enintään 12,00 euroa käynniltä.

Ikäraajat

Tilapäisen kotipalvelun tai kotisairaanhoidon maksun määräämiselle ei ole asetettu ikärajaa.

Vuotuinen maksukatto

Kotona annettavien palvelujen maksut eivät kerrytä vuotuista maksukattoa.

Maksun enimmäismäärä ja maksun pyöristäminen

Asiakasmaksulain 2 §:n mukaan palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää palvelusta perittävän maksun enimmäismäärä ja maksu määräytyväksi maksukyvyyn mukaan.

Asiakasmaksulainsäädännöstä puuttuvat säännökset palvelun käyttäjän maksettavaksi tulevan maksun pyöristämisestä. Maksun pyöristämisessä on siten käytettävä euromääraisten maksujen pyöristämisestä annetun lain (890/2000) säännöksiä. Kunta tai kuntayhtymä taikka johtosäännöllä määrätty luottamustoimielin voi päätöksellään alentaa asiakasmaksulainsäädännössä säädettyjä enimmäismaksuja.

Ostopalvelut

Jos kunta tai kuntayhtymä järjestää palveluja ostamalla palvelun kunnalliselta, yksityiseltä tai muulta palvelun tuottajalta ostopalveluna, palvelun käyttäjältä on perittävä samat maksut ja korvaukset kuin kunnan tai kuntayhtymän itse järjestämisestä vastaavista palveluista. Siten ostopalveluista perittävät asiakasmaksut kerryttävät samoin perustein maksukattoa kuin jos palvelu olisi kunnan tai kuntayhtymän omaa toimintaa; asiakasmaksulaki 12 §.

Sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen käyttöön ottaminen

Kunnanvaltuusto tai yhtymähallitus taikka johtosäännöllä määrätty luottamustoimielin päättää asiakasmaksulainsäädännön mukaisten maksujen käyttöönottamisesta.

Asiakasmaksuista päättäminen

Asiakasmaksulaissa ja -asetuksessa säädetyt asiakasmaksut ovat enimmäismaksuja. Kunta ja kuntayhtymä voi päättää luottamustoimielimessä siitä, että maksuja peritään enimmäismaksuja alhaisempina tai niitä ei peritä lainkaan.

Maksupäätöstä ei voida tehdä niin, että korotettu maksu määrätään perittäväksi takautuvasti (14.4.1994/1512 KHO 1994:A 22). Samansuuntaisen ratkaisun on tehnyt eduskunnan oikeusasiamies: Kunnalla ei ollut oikeutta määrätä asiakasmaksuja takautuvasti; 3199/2009.

SUOMEN KUNTALIITTO

Timo Reina
varatoimitusjohtaja

Tarja Myllärinen
johtaja, sosiaali- ja terveysasiat